

Andreu Miret

**ANDREU I MARINA
(1999 - 2024)**

Vint-i-cinc anys de gegants nous a Ribes

Esbossos de Dolors Sans. Procés de creació de l'Andreu i la Marina el 1998.

GEGANTS NOUS, IDENTITAT RIBETANA

Antecedents

Podríem pensar, tot mirant enrere, que vint-i-cinc anys són ja un bon tou. Especialment si aquests coincideixen amb el primer quart del segle XXI. Hem viscut de tot en una realitat que s'ha accelerat com mai s'havia vist abans. Hem ballat i cantat moltes tonades al costat dels nostres gegants mentre passàvem de retratar-los amb càmera analògica a fer-nos *selfies*. Encara podríem fer més gran l'efemèride si pensem que aquest 2024 farà setanta-cinc anys que uns gegants van posar els peus per primera vegada a Ribes. En aquell moment, ni tan sols existien en Pere i la Paula, els gegants vells. Abans, aquests entremesos festius venien de fora. És el cas dels Gegants Pagesos de Vilanova que per Sant Pere de 1949 van ballar per primera vegada pels carrers de la nostra vila. Per tant, celebrem el 25è aniversari d'uns gegants nous que al mateix temps representen un terç, el més recent, de la història dels gegants a la nostra vila.

Parlem d'identitat? La significació de la festa major muta al pas de les dècades conforme evoluciona la societat ribetana: de tenir un drac vell protocol·lari a un espataarrant drac de tres caps, l'auge del foc o els bastoners, etc. I és que en cada instant, en cada guspira de festa, tots fem vila, la nostra petita pàtria. Inconscientment, celebrem el nostre present en comunitat i en un lloc determinat que ens convida a formar part de la seva història. Perquè escrivim l'ara i l'avui plegats, ja sigui per tradició, per com decidim viure el moment, ja sigui perquè és nou, o perquè és la primera impressió d'algú que acaba d'arribar i es meravella. Durant la postguerra les llibertats eren ben diferents, però la manifestació de la imatgeria festiva no es deturava en mesura d'allò que podia celebrar-se. Finalment, la tradició gegantera s'inicia a Ribes el 1952 amb l'estrena d'unes figures pròpies amb l'aparença de reis. Com tantes d'altres parelles de gegants a Catalunya, entre la dècada de 1940 i 1950, han estat seriatos al taller d'El Ingenio de Barcelona per un dels motlles de l'artesà Lluís Sabadell. Nomenats dècades després en democràcia amb els noms de Pere i Paula, inicien un camí que els converteix fins a finals del s. XX en els més altíssims representants de la cultura popular ribetana.

Creació

A principis de gener del 1998, la colla de geganters de Ribes anuncia que s'obrirà una subscripció popular per tal de recaptar els fons necessaris i construir uns nous gegants amb aportacions voluntàries. Un cost que es valora en 1.525.000 pessetes. Gràcies als caps de colla Joan Acuña i Lluís Molina, juntament amb Ricard Clarés, es crea una comissió promotora que defensa l'arribada d'uns gegants nous amb identitat pròpia, que serveixin per identificar Ribes i també perquè els ribetans s'hi puguin veure reflectits. El febrer del 1998, desenes de nens i nenes de l'escola El Pi i Els Costarets dibuixen com haurien de ser els nous gegants i les seves obres s'exposen a Can Salvador Miret. Durant el mes de maig, a través de la comissió dels gegants s'anuncia l'inici d'una campanya de recaptació per la festa major de Sant Pere. Amb la promoció d'una selecció dels dibuixos escolars dels gegants es dona a conèixer una acció de marxandatge amb la venda d'adhesius, clauers, samarretes, mocadors, gorres i fins i tot la possibilitat de comprar un centímetre quadrat de tela de gegant per 100 pessetes. Finalment, des de l'Ajuntament, amb Ramon Moragues Dols com a regidor de Cultura, s'aporta el mig milió de pessetes restant i es completa la quantitat prevista per tirar endavant el projecte. Partint d'un dels dibuixos que va seleccionar un jurat, d'entre els nens i nenes que van somiar i il·lustrar uns gegants nous, caldria ara començar a posar fil a l'agulla. Entre el romanent aportat per l'Ajuntament i els estalvis que s'aconsegueixen promocionant les noves figures, es contacta amb l'escultora d'imatgeria festiva Dolors Sans perquè comenci el procés de creació dels nous gegants. L'autora vilafraquina també havia donat vida anteriorment als gegants de Sant Marçal, de Castellet i la Gornal (1993) i de Torrelles de Foix (1995). Per a l'ocasió, restaura els gegants vells, Pere i Paula, que surten a lluir nova imatge per Sant Pere de 1998. D'altra banda, Bienve Moya, etnògraf vilanoví, i l'historiador ribetà Josep Lluís Palacios assessoren entorn a la identitat de les noves figures.

Paradeta a la plaça de la vila. Començant per darrere, d'esquerra a dreta: Lluís Molina, Joan Nubiola i fill. Al davant, Ricard Clarés, Juanjo Fernández i el seu fill Pau (1998).

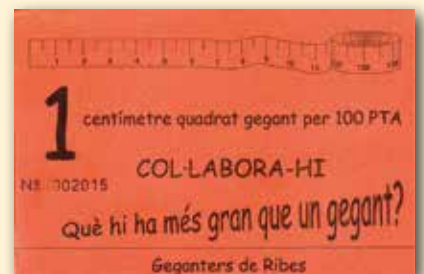
Model d'adhesiu

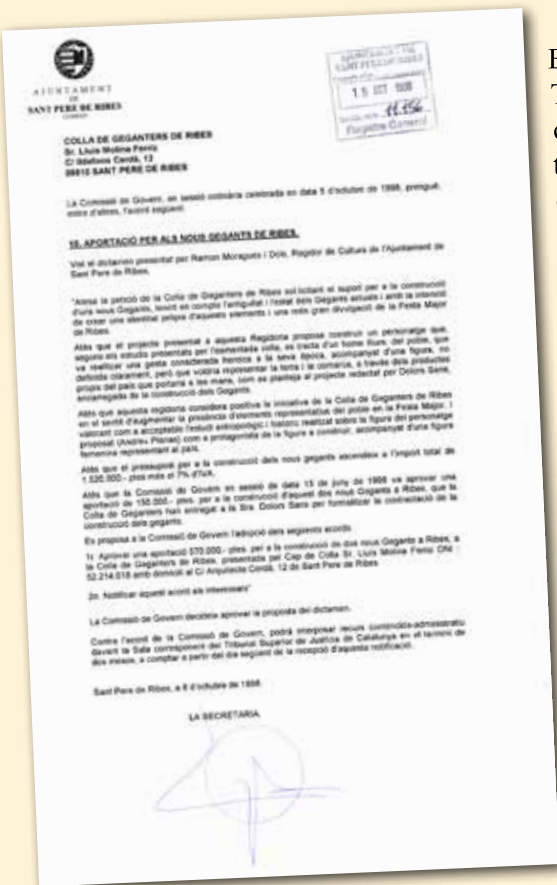

Model de gorra

Centímetre quadrat gegant

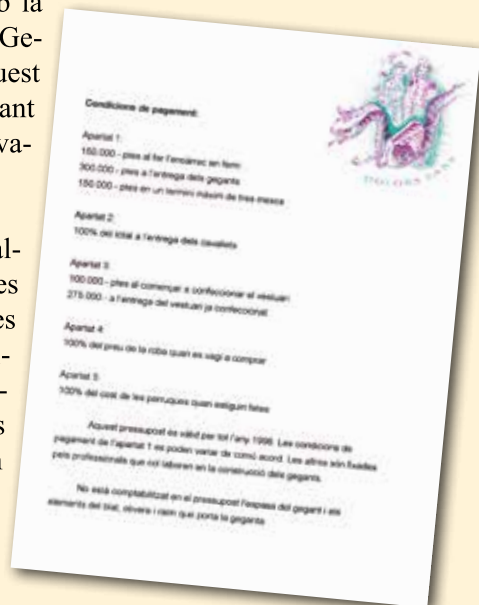
Acta d'aportació dels nous gegants de Ribes de l'Ajuntament.

s. XII pròpiament ribetà. En un inici, s'especulava amb la possibilitat que el personatge feudal de Bell-lloc, Mir de Geribert, optés també a ser candidat per convertir-se en aquest entremès festiu, però al cap de poc la idea s'acabà descartant per la manca de connexió entre la història del noble i els valors de la societat ribetana.

Per la humilitat que denota l'Andreu, el vestuari defuig qual-sevol element d'ostentació i s'inspira en frescs de diverses esglésies romàniques de Catalunya, capitells i miniatures de llibres medievals. Cobrint el cap, un barret frigi, considerat l'antecedent de la barretina; un rostre amb posat seriós, d'unes faccions marcades i lluint bigoti i barba típics de l'època; el brial (túnica), i la vestidura al damunt; un pellís amb forma de serrell a l'extrem que voleia quan el gegant fa gira-volts, i un mantell curt i lligat que segueix el model de *pallium* romà. Com a elements que acompanyen les mans: l'espasa curta sobre l'espatlla sense cinturó que l'enfundi, que denota l'estament d'Andreu Planas, i la torre del castell, que és alhora símbol de Ribes i de la conquesta de la torre de Miralpeix.

El llibre *Set contallas del temps vell* (1893), de Teodor Creus i Corominas (1827-1921) és un recull de la memòria oral del Garraf a través de mites i llegendes de la contrada. Un d'aquests relats correspon a l'Andreu Planas, considerat el primer home lliure de Ribes, vers el 1125. Era un *vehí*, sense obligacions de remença (no era un serf), però, al mateix temps, tampoc era un noble, ni un guerrer. La llegenda ens parla del ribetà que va aconseguir desposseir els sarraïns del castell de Miralpeix, (fins al 1917 part del terme municipal de Ribes abans de l'annexió definitiva a Sitges.) Mitjançant l'astúcia, ell i els seus homes pescaren un peix de grans dimensions per atraure els sarraïns fins a vora-mar. Aprofitant la baixa guàrdia, van poder capturar-los i així accedir a l'interior de la torre, i sense haver de vessar ni una gota de sang. Tal com el vencedor Andreu Planas havia promès a Déu abans de la conquesta, al cap d'un temps, en aquell indret construïren una capella en honor a la Mare de Déu de Gràcia.

Així doncs, gràcies a aquesta recerca, el nou gegant de Ribes esdevingué l'Andreu, dotat de la identitat històrica d'un personatge del

Document de pressupost i condicions de pagament de Dolors Sans

Dolors Sans al seu taller amb el bust de la geganta Marina (1998).

Vanessa Morenilla

Certament, fins ben encarat el procés de creació de la nova parella de gegants, la identitat de la geganta s'havia mantingut en suspens fins que es conformà una proposta amb una significació ben diferent a la de l'Andreu. Marina representa la terra i la comarca (el Garraf també es coneix amb el topònim de Marina del Penedès). La figura es caracteritza d'una expressivitat que la diferencia de qualsevol altra geganta per la lleu rotació en el tronc, amb un braç més elevat que l'altre, subjectant entre les mans una selecció de fruits mediterranis com el raïm, l'olivera i el blat; vinculant així el temps de la baixa edat mitjana amb el nostre present. La pervi-

vència cíclica dels elements en els segles gràcies a la terra fecunda és representada també amb la imatge de la dona. Una jove que tampoc representa cap membre de la noblesa, sense joies ni corona, més enllà del concepte fonamental d'una al·legoria naturalista i cultural. El trenat, mig per davant, mig per darrere, s'inspira en la imatge romànica de la mare de Déu de Solsona. Amb una llarga túnica, el pellís, s'inspira en els frescos de l'església de Sant Quirze de Pedret del s. XII, que el complementa un mantell d'estil bizantí estampat de flors.

Primera fotografia documentada de l'Andreu i la Marina a l'exterior.

Andreu i Marina mariden entre si, com podem apreciar en la gamma que combina les característiques pictòriques i textures de la seva indumentària, amb colors terra i ataronjat del gegant i el blau de Prússia lilós, amb l'ocre, de la geganta. Colors que remarquen l'austeritat de les figures. En el procés de construcció de la nova parella, les modistes de l'Arboç, Teresa Roquer i Montserrat Esquerrà, col·laboren en la confecció del vestuari i la postisseria Tàpies de Barcelona s'encarrega de les perruques. L'Andreu fa 3'70 metres d'alçada i pesa 52 kg. La Marina, 3'45 metres d'alçada i pesa 45 kg. L'escultura del bust i les mans de totes dues figures està feta amb fibra de vidre. Sense cap motlle que es preservi després d'acabar el procés de construcció dels gegants, per desig exprés de la creadora, esdevenen figures completament inèdites sense possibilitat de poder-se replicar. L'espasa del gegant Andreu és obra d'Anton Rigual, antic membre de la colla, i es va arribar a forjar fins a dues vegades perquè el pes del costat dret de la figura quedés equilibrat.

Estrena

Els gegants nous baixant del Castell.
📷 Joan Carles Mestre Escofet

Inici de la cercavila des del pont de la Palanca. Al capdavant els gegants vells Pere i Paula, seguits de l'Andreu i la Marina. 📷 Joan Carles Mestre Escofet.

La vigília de Sant Pau, el 24 de gener del 1999 a les 11 h, l'Andreu i la Marina fan la seva presentació oficial tot baixant des del Castell de Ribes fins al pont de la Palanca. Acompanyats pels gegants vells de Ribes, els grallers i d'altres colles de gegants d'arreu de la comarca (Vilanova, Sitges, les Roquetes, Cubelles, Canyelles i Olivella), i també de fora, com els de la Barceloneta. Tots plegats desfilen en cercavila fins a la plaça Marcer on se'ls dona la benvinguda. Per a l'ocasió, el compositor local David Puertas Esteve compon el "Ball de gegants" per a dues gralles dedicat a l'Andreu i la Marina, que els grallers de Ribes estrenen durant la festa major de Sant Pau.

Els gegants nous passant per davant de Can Puig, amb el Castell de fons. 📷 Dolors Sans Osete

Els gegants nous arriben a la plaça Marcer, seguits pels de les Roquetes
📷 Eusèbia Poch Carbonell

Exhibició dels gegants nous al centre de la plaça Marcer amb la presència de totes les parelles convidades. 📷 Lluís Molina Ferriz

ANDREU I MARINA, A RIBES I ARREU (2000-2010)

Les primeres festes majors i sortides dels gegants nous són molt llúides. Des de l'estrena, en Lluís Molina esdevé cap de colla de les noves figures i els geganters d'ambdues parelles s'alternen entre els gegants nous i els gegants vells. Dins de les cercaviles de festa major, seguint el protocol festiu, l'Andreu i la Marina se situen sempre darrere del Pere i la Paula, per antiguitat. Fora de Ribes, els gegants nous comencen a ser convidats en d'altres viles i ciutats. Tenen l'avantatge de pesar menys gràcies al teixit lleuger del vestuari i pel fet d'haver estat construïts amb fibra de vidre. Per aquesta raó es fa més pràctic durlos i que tinguin major visibilitat fora del municipi. El 16 de maig del 1999 els gegants nous surten per primera vegada de Ribes i són convidats a Barcelona pels gegants de la Barceloneta, Pep Barceló i Maria la Neta. La trobada se celebra al Port Vell, amb d'altres parelles de gegants barcelonins. Dos mesos més tard, el 25 de juliol, els gegants també visiten Cubelles. No és fins al

Gegants nous plantats al Passeig de Gràcia de Barcelona a l'inici de la cavalcada de la Mercè (1999). Lluís Ardèvol i Julià

La geganta Marina creuant la Plaça Sant Jaume, al darrere els gegants del barri de Sant Antoni (1999). Pep Herrero Olivo (Arxiu Fotogràfic de Barcelona)

setembre que l'Andreu i la Marina assisteixen a un dels esdeveniments més importants que marquen un abans i un després: la cavalcada de la Mercè que té lloc el 24 de setembre a Barcelona. Convidats pels gegants de Sant Antoni, en Tonet i la Rita, Ribes té presència a una de les cercaviles més nombroses de Catalunya amb el lluïment dels gegants nous. Per cloure un primer any de vida trepidant, els gegants també visiten Olivella el 7 de novembre, a la trobada organitzada pels gegants locals, la Xurra i en Perot.

Fal-huc i La-hia encapçalant la trobada a Sitges, arribant al cap de la Vila (2004).

📷 Andreu Miret

Exhibició a la plaça Espanya de l'Andreu i la Marina, amb els altres gegants de la comarca plantats (d'esquerra a dreta: La Geltrú, Pagesos de Vilanova, Americanos de Sitges i de la Vila de Sitges) (2004).

📷 Andreu Miret

Al canvi de mil·lenni, el 2001 els gegants nous visiten per primera vegada la capital del Penedès durant les Festes de Primavera de Vilafranca a finals de març, el Divinum D.O. Per a l'ocasió, hi assisteixen representants d'imatgeria festiva de tota la vegueria, al costat de l'Àliga de Vilafranca com a amfitriona. El 27 de maig, l'Andreu i la Marina participen a la primera Ciutat Geganterera que té lloc a Sant Feliu de Llobregat. Un encounter multitudinari amb més de 341 gegants d'arreu de Catalunya. Per Sant Pere del 2002, a Ribes se celebra una trobada de gegants organitzada pel mig segle del Pere i la Paula. Totes dues parelles encapçalen una cercavila amb representació de gegants del Gran Penedès. El 2003 se celebra a Cubelles la Intercomarcal del Penedès, Anoia i Garraf. L'extrem sud de la comarca esdevé capital d'una de les trobades de gegants més importants d'aquest darrer quart de segle al Garraf, amb la

Els gegants nous ballant al Cap de la Vila de Sitges a la trobada (2004).

📷 Andreu Miret

Trobada de Gegants dels Xulius (2005).

Exhibició dels Nisos a la plaça Marcer.

📷 Mercè Miret Juliachs

presència de desenes de parelles de gegants de tota la vegueria penedesenca, inclosos els nous de Ribes, amb els amfitrions Abdó i Assumpta. L'estiu del 2004, abans de Sant Bartomeu, els Gegants Moros de l'Agrupació de Balls Populars de Sitges celebren una trobada amb gegants de tota la comarca en motiu del 25è aniversari del Fal-huc i la La-hia, també amb la participació de l'Andreu i la Marina. Dins dels actes de la festa major de Sant Pau, la trobada d'entremesos infantils que els Xulius Centre Social Ribetà organitza cada any pren un caire de celebració de més envergadura amb un encounter que compta amb més de vint parelles de gegants d'arreu, amb els Nisos com a amfitrions, en motiu del 25è aniversari de constituir-se l'entitat.

La segona meitat de la primera dècada del 2000, els gegants entren en un període de poca activitat, més enllà de les festes majors, degut a la manca de geganters per dur les dues parelles. Inclús així, es fa impossible que els quatre gegants de Ribes puguin coincidir dins la mateixa festa major, ja que només es pot cobrir una parella amb els efectius presents. El 2008, els gegants nous viatgen a la Ciutat Comtal dins de l'exposició "Escultors de la Festa" al Centre Artesania Catalunya de Barcelona entre el 30 de gener i el 31 de març. Una mostra conjunta de creadors d'imatgeria festiva, amb les obres de Ramon Aumedes (Taller Sarandaca), Dolors Sans i David Ventura (David&Hosta Cartrons). Durant el 2008 es fa palesa també la necessitat de restaurar l'estructura i la imatge dels gegants vells i s'encarrega la tasca a Dolors Sans. Aprofitant l'ocasió, s'acaba d'ajustar l'encaix de les mans dels gegants nous que des de l'estrena el 1999 s'havien fixat als braços de forma provisional.

Andreu i Marina a l'Exposició "Escultors de la Festa" al Centre Artesania Catalunya de Barcelona (2008). © Arxiu Bada

Anada a Ofici de Sant Pere: gegants Pere, Paula, Andreu i Marina al carrer del Comerç, (2008).
© Lluís Ardèvol i Julià

El 2010 hi torna a haver celebració especial pels gegants vells de Ribes. Els gegants nous acompanyen els amfitrions Pere i Paula, com el 2002, en aquest cas per celebrar la renovació d'imatge i vestits. Pocs dies abans de la Festa Major d'hivern se celebra una anada i baixada de Sant Pau especial, a part de la del dia 25, només amb gegants de tota la comarca.

El canvi radical dels gegants vells en aquesta època, restaurats íntegrament i estrenant vestuari, sovint fa difícil saber quina de les dues parelles és la que s'hauria de considerar la "nova". Els vestits dels gegants nous, més d'una dècada després, ja arrossegaven alguns problemes que de mica en mica s'anaven fent visibles: cremades d'espurnes al vestit per alguna encesa de foc mal dirigida, vetes del gegant que es perdien, perruques cada vegada més donades... Des d'aleshores, la geganta Marina sempre apareix amb els cabells més recollits, sense les dues trenes.

Gegants nous eixuplugats dins l'Ermita de Sant Pau, al costat dels d'Olivella i a l'extrem, els de Premià de Mar (2010).
© Magí Fortuny i Albareda

EL SALT GENERACIONAL DE LA COLLA (2011-2023)

Filer de geganters en un moment de descans durant la matinal de Sant Pere (2014). © Andreu Miret

Plantar de noves incorporacions a la colla, matinal de Sant Pere (2014). © Andreu Miret

L'inici de la segona dècada del s. XXI ve marcada per un mínim augment del nombre de geganters, tot i que aquest fet ja garanteix que les dues parelles puguin sortir alhora durant les cercaviles de la festa major. El 2009, en Jaume Fortuny entra a la colla com a geganter ribetà més jove que s'hi ha incorporat mai, juntament amb el Genís Riera i el Jordi Vendrell que ja formaven part d'aquesta nova generació de geganters. I és a partir d'aquí que el grup comença a nodrir-se de noves incorporacions en anys següents, generalment de persones que s'hi sumen gràcies als mateixos contactes interns, al boca-orella, o bé perquè es tracta d'un perfil de geganter provisional: aquell que espera tanda per poder accedir al ball que desitjaria en primer terme. El 2012 és un any de canvi per als gegants. La Casa de la Vila és blindada a l'estiu per una plaga de tèrmits que, a part d'inhabilitar totes les dependències, obliga a evacuar les dues parelles de gegants del Saló de Plens a un altre espai. Un lapse d'intervenció prolongat en el temps que s'allargarà fins al final de la rehabilitació de l'edifici, el 2018. Tanmateix, les figures ja no tornaran a presidir la majestuosa entrada de l'espai més solemne de l'Ajuntament on sempre havien estat. Des de l'estiu del 2012 que romanen a l'Escorxador de Ribes: lloc on comencen i acaben totes les sortides. El 2013, al cap de catorze anys al timó dels gegants nous, en Lluís Molina decideix cedir la direcció de l'Andreu i la Marina a en Jaume Fortuny. De mica en mica, la mitjana d'edat de la colla comença a oscil·lar entre els 20-30 anys, amb la marxa progressiva de geganters veterans.

Per Sant Pau del 2014 el gegant Andreu pateix una caiguda que l'obliga a passar pel taller de Dolors Sans i recuperar de nou el braç de la torre. Durant el transcurs de l'any, els geganters miren de trobar una solució als grinyols de l'estructura interna de les figures que cada vegada provoca més inestabilitat, amb l'ús de resines que ajuden a fixar millor els cavallets amb l'estructura del bust. En Pep Carreras, una de les noves incorporacions a la colla, capitaneja aquestes reparacions i s'encarrega de polir i de recuperar la brillantor a l'espasa del gegant Andreu, que de fa anys es troba plena d'òxid. L'estiu del 2014 les figures són convidades a Sitges, al barri del Poble-Sec, per la geganta Dolors.

Inici de la restauració de l'espasa del gegant Andreu (2014). A l'esquerra Pep Carreras i a la dreta Jordi Mestre. © Andreu Miret

Cada vegada són més les responsabilitats que recauen sobre els geganters, amb tots els tràmits que comporta la gestió d'unes figures que pertanyen a l'Ajuntament. Per aquest fet, els membres de la colla, al llarg del 2015, es comencen a reunir per articular una associació que pugui gestionar plenament l'activitat dels gegants de Ribes. Al setembre, l'Andreu i la Marina participen per primera vegada a la trobada que anualment organitzen els gegants de Molins de Rei per la festa major, la 30a, dedicada a la renovació dels vestits dels gegants nous

Baixada de Sant Pau dels gegants nous (2015). Andreu Miret

Bernat i Candelera. Com és costum, la colla amfitriona encarrega un catàleg d'il·lustracions als dibuixants valencians de Ceballos & Sanabria per representar a cadascuna de les parelles convidades, entre les quals trobem els gegants nous. També és un any d'estrena de vestuari pels gegants de Sant Andreu, l'Andreu i la Coloma. El 29 de novembre els gegants de nous de Ribes participen a la trobada de Sant Andreu, entre d'altres convidats d'arreu de la ciutat comtal i de fora.

Gegants a la Fabra i Coats de Sant Andreu (2015).

 Arxiu Badal

El maig del 2016, els gegants nous participen en una exhibició a la plaça Marcer dins la fira de l'Agromercat. Un mes després, per la festa major, els geganters de Ribes organitzen una jornada de portes obertes, també a la plaça Marcer, per animar a emprovar els gegants a tothom qui ho vulgui i d'aquesta forma trobar nous membres. Una fórmula que des d'aleshores s'aplica almenys una vegada anualment per donar visibilitat a les figures. Passat Sant Pere 2016, al juliol, Andreu i Marina també són convidats novament per la geganta Dolors a la IV trobada de gegants de les Cases Noves de Sitges.

El nou curs 2016-2017 engega amb la proposta d'una remodelació de l'estructura dels quatre gegants. Coneixent altres exemples d'agrupacions, com la de Molins de Rei, i intercanviant idees, la colla de geganters de Ribes decideix plantejar un sistema de renovació dels cavallets amb un major grau d'estabilitat, encoixinats i equilibrats gràcies al casquet que s'hi incorpora i que permet un repartiment vertical del pes del cap i les espatlles.

Finalment, el 31 d'octubre del 2016 es dona per creada l'Associació Geganters de Ribes, amb els socis fundadors Jordi Mestre, com a president i cap de colla dels gegants vells; Jaume Fortuny, com a vicepresident i cap de colla dels gegants nous; Andreu Miret, com a secretari i Pere Garcia, com a tresorer. Un dels primers punts que es tracta és l'encàrrec que es fa a Jaume Coma, de Molins de Rei. Amb aquest canvi de disseny en l'estructura, el pes de les quatre figures es veu lleugerament incrementat, respecte les mesures inicials.

Gegants nous a l'Agromercat de Ribes (2016)

 Andreu Miret

Gegants de Ribes i geganters davant Sant Pau xic (2017).
 📷 Andreu Miret.

Després d'un Sant Pau 2017 passat per aigua, l'Associació Geganters de Ribes comença a organitzar el 65è aniversari dels gegants vells que ha de tenir lloc per Sant Pere. Cinc anys enrere el 60è aniversari del Pere i la Paula ja es va haver de suspendre degut a un fort xàfec. L'Andreu i la Marina, en aquesta ocasió, hi participen com a convidats locals dins l'ampli ventall de gegants d'arreu de la província. Cada parella es fa una foto amb els amfitrions com a record, a la plaça de l'Església.

Coincidint amb la data històrica de l'1-O, els gegants assisteixen aquell matí a la trobada de Molins de Rei, com dos anys enrere. La sortida no se suspèn i els gegants viatgen al Baix Llobregat mentre s'estén la psicosi pels col·legis electorals de tot Catalunya. Enmig d'un ambient enrarit i un temps que acaba amb pluja, els gegants tornen a Ribes abans d'hora. Com a ofrena dels gegants de Molins de Rei, aquesta ocasió és l'única en què la geganta Marina llueix una garlanda de flors naturals, en substitució de l'artificial del 1999 elaborada per la floristeria Gonflor de Ribes.

Precipitada baixada de Sant Pau amb pluja i plena de paraigües (2017).
 📷 Andreu Miret.

Cercavila pels carrers de Tarragona. Els gegants del casc antic clouen el seguici (2018). 📷 Andreu Miret

El 2018, la matinal de Sant Pau es converteix en la primera festa major sense el majestuós Pi del carrer del Pi, abatut i esquinçat un mes abans degut a una forta ventada. El moment en què els balls populars creuen el tram, esdevé un homenatge a l'arbre que més festes majors havia presenciat fins aleshores. Els gegants nous s'hi aturen en silenci, com a homenatge.

Andreu i Marina custodiant la porta de la catedral de Tarragona (2018). 📷 Andreu Miret.

El 14 d'octubre del 2018, esdevé l'última ocasió de la dècada en què els gegants nous participen en una sortida fora del municipi. Un encontre que porta l'Andreu i la Marina a visitar Tarragona, en el marc de la trobada de gegants medievals, convidats pels Gegants del Casc Antic de Tarragona, Magí i Tecla.

Gegants a la Nau del Ger la vigília de Reis (2015).
 Fons del l'Associació Geganters de Ribes

Els gegants de Ribes són des del 2012 pioners en portar la festa major al Redós, juntament amb les Gitanes del Penedès que ja feia uns anys que hi anaven i ho promovien. Una acció que alterna els gegants vells, per Sant Pau, i els gegants nous, per Sant Pere, per fer una exhibició a l'interior de la residència, per a les persones grans. L'acte, al pas dels anys, ha anat comptant amb d'altres balls populars que s'hi han anat sumant i s'ha acabat oficialitzant al programa de festes. També, entorn a la festa major, l'associació de Geganters de Ribes col·labora a les xerrades explicatives dels gegants que

es fan a l'Escorxador per a nens i nenes de les escoles del municipi. En el marc de les festes de Nadal, les figures han estat exposades diversos anys a la Nau del Ger quan els infants han anat a donar la carta a Ses Majestats la nit de Reis, després de la cavalcada. Una col·laboració que s'ha produït durant el període en què la Casa de la Vila estava en procés de restauració i també posteriorment.

Per Sant Pere del 2019, les dues gegantes, la Marina i la Paula, surten en parella durant la matinal com a gest simbòlic, amb

Xerrades a l'Escorxador de Ribes per a les escoles.
 Fons del l'Associació Geganters de Ribes

Les gegantes Paula i Marina a la matinal de Sant Pere (2019).
 Fons del l'Associació Geganters de Ribes

motiu de la presentació del Col·lectiu Punt R, espai de referència LGTBIQ+ de Ribes i les Roquetes.

El Sant Pau del 2019 la festa d'hivern és declarada Patrimoni Festiu de Catalunya, i el 2020 el dia 25 esdevé una proesa pels gegants quan es decideix d'emprendre l'anada a Sant Pau sota la pluja, posant en pràctica l'alt reconeixement d'aquesta tradició. Un cop a dalt, les figures comparteixen l'espai de l'Ofici a cobert. Afortunadament, el sol s'imposa a la baixada de Sant Pau i les figures completen el recorregut fins a la vila. Aquesta és l'última festa major a poques setmanes d'arribar una pandèmia sense precedents que paraitzarà i alterarà la vida social durant anys.

No és fins Sant Pere del 2021 que els balls populars, i amb ells l'Andreu i la Marina, tornen a sortir al carrer, tanmateix amb moltes mesures: mascaretes, tests COVID-19, la distància de seguretat... Una vigília d'exhibicions amb actes programats i estàtics que garanteixen totes les condicions sanitàries. No obstant, les exhibicions del 29 s'acaben suspenent per diversos positius sorgits d'entre els participants. Altrament, els grallers de Ribes, que fins aleshores havien acompanyat sempre els gegants, finalitzen una llarga etapa per iniciar-ne una de nova amb el Matxovell, el nou element de bestiar ribetà que s'estrena també

Primer Sant Pere que es pot celebrar en pandèmia (2021).
 Fons del l'Associació Geganters de Ribes

Jaume Fortuny i Jordi Mestre amb la primera gegantera, Isabel Spina (2022). Fons del l'Associació Geganters de Ribes

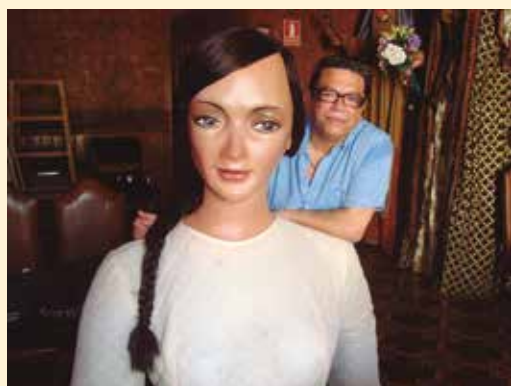
en aquesta festa major. Des d'aleshores, l'Andreu i la Marina van acompanyats per l'Escola de Grallers de Sitges. Els Grallers de Santa Madrona i Montòneg, tot i que de forma fixa acompanyen el Pere i la Paula, també ho fan amb els gegants nous al llarg de moltes de les sortides en què les figures participen com a parella única.

Al pas dels mesos, les mesures de seguretat van canviant i Sant Pau 2022 ja se celebra amb cercaviles, malgrat les mascaretes i els tests d'antígens. Per la festa major d'estiu del 2022, degut a una caiguda de la geganta Paula durant la cercavila nocturna del 28 de juny, els gegants nous són l'única parella que participa durant els actes del dia de Sant Pere. Cal destacar també que és la primera vegada en la història dels gegants de Ribes que una gegantera, Isabel Spina, els porta i passa a formar part de la colla. El mes d'octubre del mateix any, l'Andreu i la Marina tornen a visitar Molins de Rei.

Anada a Sant Pau (2023). Andreu Miret

El 2023, la festa ja es torna a celebrar amb plena normalitat i sense les mesures que els anys anteriors havien afectat l'organització dels esdeveniments. Per Sant Pau de 2023, els gegants vells surten restaurats del taller de l'artesà Arnau Codina, i l'ajut de la policromia de Carlos Morillo. A un any per l'efemèride dels vint-i-cinc anys dels gegants nous, L'Andreu i la Marina fan la darrera baixada de Sant Pau amb una imatge que no ha experimentat canvis des

Ramon Finestres, el perruquer que en més ocasions ha pentinat la Marina (2011). Jaume Fortuny

de la seva creació el 1999, mentrestant els gegants vells ja han arribat a transformar-se radicalment en tres ocasions dins del mateix quart de segle. La darrera sortida dels gegants nous és a Masquefa, i malgrat el xàfec, es decideix fer una mostra de les exhibicions al pavelló municipal de la vila. Aquest any, per mediació del tresorer de l'entitat, Albert del Burgo, amb l'Ajuntament, els gegants aconseguixen l'esperat remolc amb les dimensions adequades per dur les figures allà on siguin convidades a partir d'ara.

Teresa Pagès i Montse Busquets, perruqueres de la Marina (2017). Jaume Fortuny

Tot i que els gegants nous no han tingut ocasió de canviar d'aparença i de vestuari al llarg de vint-i-cinc anys, sí que a cada festa major hi ha hagut qui s'ha ocupat de la Marina perquè tingués un pentinat únic. Els problemes que generaven les trenes volàtils de la Marina, en un inici, i el desgast de la perruca al pas dels anys, ha propiciat que poguessin sorgir multitud de possibilitats entorn al seu recollit. Ramon Finestres Barjola és el perruquer que es fa càrrec dels canvis de *look* de la geganta durant més de dotze anys, a excepció de l'any 2017, que se n'encarreguen Montse Busquets i Teresa Pagès.

EL FUTUR DELS GEGANTS

Les figures arriben als vint-i-cinc anys en un moment dolç. Per una banda, s'ha aconseguit l'objectiu d'atorgar-los una nova imatge i vestuari coincidint amb aquest aniversari. Han estat converses que han requerit anys de preparació prèvia entre l'Associació Geganters de Ribes i l'Ajuntament. Arnau Codina és l'imatger que s'ha encarregat d'aquest laboriós procés de restauració, juntament amb l'equip de modistes de la Irene Vidal, la Rosa Mari Coca i la Susana Santasusana, que han confeccionat els nous vestits de l'Andreu i la Marina. D'altra banda, més enllà de l'horitzó d'aquest Sant Pau 2024, s'hi albira l'esperança d'un planter de nous geganters pel demà. Per fi uns gegantons acabaran de completar la llarga llista de balls infantils, al cap de dècades d'espera. Potser no és moment de preguntar-se per què han hagut de passar tants anys, amb una agrupació de balls populars en la qual sembla que les llistes d'espera trenquen totes fum menys quan cal suar per ser portador.

Matinal de Sant Pere (2016) - Gegants nous baixant pel carrer del Pi.
📷 Andreu Miret

La significació de la festa encara va més enllà si som capaços de tractar-la des del seu coneixement i les seves necessitats. Perquè la festa és gresca i disbauxa, però també és solemnitat i protocol. L'amor d'un infant cap a la festa és el futur. I cal conscienciació per part de totes les institucions i organismes perquè la participació sigui equitativa en tots els balls, que portar gegants no representi per ningú una penitència, sinó un honor. No farem mai tradició si ens quedem ancorats en un pragmatisme incapaç d'apostar pels valors del canvi. Només si apel·lem al coneixement del debat serem més, carregats de raons per ser-ho. Perquè la raó hauria de ser l'única demanda vàlida quan apel·lem a la festa.

És una obvietat que calen braços, i calen cames per dur les nostres figures. Però el progrés dels gegants no es val només de la força física que els mou, sinó del cor que acompanya cada geganter. Sobretot, per cadascun dels anhels que ens ha dut a organitzar una celebració a l'alçada d'aquesta altíssima - i cada dia encara més estimada - parella.

Andreu Miret

BALL DELS GEGANTS NOUS DE RIBES, ANDREU I MARINA

Música (1999): David Puertas Esteve

Text (2024): Andreu Miret

*La, la-rà, la-ra-la, la-rà.
La-rà, la-rà, la-ra-la, la-rà.*

Andreu i Marina són dos gegants
que volten i fan picar de mans,
amb l'alegria de tot Ribes
sonen les gralles i els tabals.

Ell no n'és pas noble ni cavaller,
la torre lliurà en un temps darrer,
feu de l'astúcia la gran arma
per escolar-se a Miralpeix.

“- Heu vist quin peixot?
Anem-lo a pescar!”

Doncs era una trampa
per fer-los badar.

Els guardes que hi van
tots han picat l'ham

“- Tanquem bé la porta
i mai més entraran”.

Sense vessar sang en Planas triomfava
i de la vila fou l'heroi,
més ell de fama no en cercava
n'era del poble el més cofoi.

I amb una donzella, segles després,
dansava a redós dels geganters.

Un cor glatint d'entusiasme
al seu darrere feu que anés.

- Ai Marina, ai Marina,
si volguessis venir amb mi.

Un bon ram a tu et faria
ple de blat, amb olivera i un tou de raïm.

De la mar Mediterrània
veig l'encís d'un blau vestit.

i amb l'espasa ben forjada
juraria mil vegades que mai he mentit.

- Andreu com t'agrada fer-te el galant
els fruits jo me'ls cullo, no fos cas...
que per abella picadora
ja no pogués seguir ballant.

Més, sí que t'accepto la passejada
des del Castell fins al Montgròs
per veure els dos eixir l'albada
al punt d'obrir-se tantes flors.

Per festa major,
tots dos els tenim;
Andreu i Marina,
ja baixen del cim.

I amb el pas del temps
segueixen brillant;
per terres i llunes,
amb el seu encant.

Visca, i per molts anys
puguem tenir gegants!

La!

Escanegeu el QR
per escoltar la peça

BIBLIOGRAFIA:

BORREGO, J.C. (2010). El Penedès llegendari. Valls: Cossetània Edicions
CREUS I COROMINAS, T (1893): Set contalles del temps vell. Vilanova i la Geltrú, Est., J. A. Milà-.

Prensa local:

Diari de Vilanova:

num 25.980, 9 de gener del 1998.

num 26.003, 17/99, 8 de gener de 1999, p24.

num 26.003, 25/98, 19 de juny de 1998, p54.

num 26.004, 26/98, 26 de juny de 1998, p34.

num 26.034, 037/99, 22 de gener de 1999, p35.

num 26.034, 037/99, 22 de gener de 1999, p36.

num 26.035, 04/99, 29 de gener de 1999, p27.

L'Eco de Sitges, Any CVII n° 5538, 30 de gener de 1999, p14.

L'hora del Garraf Any V, num 184, 8 de maig de 1998, p.24.

L'hora del Garraf Any V, num 185, 15 de maig de 1998

Arxius i fons personals:

Arxiu Badal

Arxiu Fotogràfic de Barcelona

Arxiu Fotogràfic de l'Agrupació de Colles Geganteres de Catalunya

Fons fotogràfics: d'Andreu Miret, de l'Associació Geganters de Ribes, de David Guillaumes Comas, de Dolors Sans i Osete, de Jaume Fortuny Poch, de Joan Carles Mestre Escofet, de Lluís Ardèvol Julià, de Lluís Molina Ferriz, de Vanessa Morenilla, de Nicolás Alonso Crozet, de Mercè Miret Juliachs, dels Xulius Centre Social Ribetà.

VISIONAT COMPLEMENTARI:

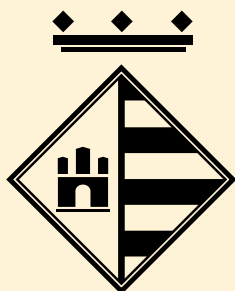
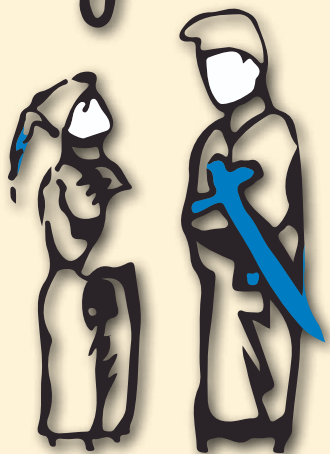
El reportatge audiovisual amb material fotogràfic addicional, entrevistes i vídeos dels gegants nous es trobarà disponible al canal de youtube @gegantsderibes dies després de l'estrena: 18 de gener del 2024 a la Sala Bell·lloc de Cinema i Teatre del Centre Parroquial.

AGRAÏMENTS:

Primer de tot, vull dedicar aquesta separata en memòria del meu avi Jaume i la meva iaia Teresa.

Agrair la col·laboració a totes les persones i entitats que m'han ajudat al llarg d'aquest procés de recerca, moltes dels quals ja he esmentat en els fons personals del paràgraf anterior. Sobretot, voldria destacar la bona col·laboració amb els dos caps de colla dels gegants nous, en Lluís Molina i en Jaume Fortuny, per arribar a assolir la cronologia completa d'aquest treball. També al Lluís Ardèvol i Julià pel seu extens coneixement sobre la cultura popular i el seu suport constant en la recerca d'informació molt concreta sobre els gegants de Ribes. Finalment vull fer una menció especial a la Marina Julman, la meva companya de vida, que sempre és al meu costat i especialment en cada instant que he hagut d'invertir per assolir aquest treball.

els mestres gegants

**Ajuntament
Sant Pere de Ribes**

AUTOR: ANDREU MIRET
MAQUETACIÓ: MANEL FONT I MILÀ
EDITA: AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES
IMPRÈS EL MES DE GENER DE 2024